

TÜRKİYE’DE BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ VE AKADEMİSYENLERİN OTOMATİK KATILIMA BAKIŞ AÇILARINA İLİŞKİN BİR ANALİZ: SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Tuba GÜLAY

*Süleyman Demirel Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü*

Yrd. Doç. Dr. Mürşit IŞIK

*Süleyman Demirel Üniversitesi
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü*

Doç. Dr. Mustafa ÖZTÜRK

*Süleyman Demirel Üniversitesi
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü*

ÖZET

Devlet için önemli bir finansman kaynağı olan Bireysel emeklilik sistemi bireyler içinde tasarruf yapılmasına yardımcı olan ve emeklilikte ikinci bir gelir olmasına imkân sağlayan bir sistemdir. Literatürde bireysel emeklilik sistemleri ile ilgili pek çok çalışma yapılmış olmasına rağmen yeni bir sistem olan otomatik bireysel emeklilik sistemi ile ilgili akademisyenlerin bakış açısını ölçen herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Çalışma kapsamında Isparta ilinde bulunan Süleyman Demirel Üniversitesi akademisyenlerinin otomatik bireysel emeklilik sistemi hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırmada Süleyman Demirel Üniversitesinde görevli akademisyenlerin sistemde kalma, sistemden ayrılma ve kararsız kalma nedenlerine ilişkin eğilimleri anket yöntemiyle belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Emeklilik Sistemi, Otomatik Katılım, Akademisyen

INDIVIDUAL ANNUITY INSURANCE IN TURKEY AND ANALYSIS ON POINTS OF ACADEMICIANS ABOUT AUTOMATIC PARTICIPATION: SULEYMAN DEMIREL UNIVERSITY SAMPLE

ABSTRACT

Individual annuity insurance is a system which is a significant source of finance for the government, helps to practice economy and provides a second income in pension. Although there are a lot of studies on individual annuity insurance in literature, there is not any study on individual annuity insurance measuring points of academicians about automatic participation.

In this study, the search about thoughts of academicians who work at Suleyman Demirel University in Isparta on automatic individual annuity insurance is aimed. Through survey method, the tendencies of academicians working at Suleyman Demirel University, the reasons of their being in the system, leaving the system and being doubtful about the system are tried to be determined.

Key Words: Individual Annuity Insurance, Automatic Participation, Academicians

GİRİŞ

Bireysel Emeklilik Sistemi, sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olarak bireylerin emeklilik dönemi için yapacakları tasarruflarının yatırıma yönlendirilmesi, emeklilik döneminde ek gelir olarak refah düzeylerinin yükseltilmesi, istihdamın artırılması ve ekonomik kalkınmaya katkı sağlaması amacıyla 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile gönüllülük esasına dayalı olarak kurulmuştur. Alt yapısı 4632 sayılı kanun ile düzenlenen BES, mevzuatın düzenlenmesi ve emeklilik şirketlerinin izin işlemlerinin bitmesi ile 2003 yılında uygulanmaya başlamıştır (İnneci, 2013: 106).

Sistemin başarıyı yakalaması için devlet bireysel ve kurumsal vergi avantajları ile desteklenmiş fakat istenen başarı sağlanmamıştır. Bireysel emeklilik sisteminde yeni düzenlemeler yapılarak 6327 sayılı kanun ile sistemde temel değişikliklere gidilmiştir. Bu değişikliklerin nedeni hem eski sistemdeki hukuki ayrılıkları düzeltmek hem de sistemin kapsamını genişletmektir. Yeni düzenleme içinde de bireylere vergi avantajları sağlanarak sisteme girmeleri teşvik edilmektedir (<http://www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/adnan-gercek/003/09.04.2017>).

Son yapılan çalışmaya göre Bakanlar Kurulu kararı ile bireysel emeklilik sisteminde 01.01.2017 tarihi ile otomatik katılım dönemi başlamıştır. 5510 sa-

yılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun dördüncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre kırk beş yaşını doldurmamış olan çalışanlar işverenlerinin belirlemiş oldukları emeklilik sözleşmelerine otomatik olarak dâhil edilecektir. Kırk beş yaşını doldurmuş olanlar ise kendi tercihleri ile otomatik BES dışındaki diğer emeklilik planlarına katılabilirler. Otomatik BES’den ayrılmak isteyen çalışanlar ise sisteme dâhil oldukları kendilerine bildirildiği andan itibaren iki ay içerisinde sistemden ayrılabilirler. Ayrılma durumunda ise yatırdıkları katkı paylarını herhangi bir değer kaybı olmadan geri alabilirler (otomatik.bes.info / 09.04.2017).

Bu çalışmada Türkiye’de ki bireysel emeklilik sisteminin yapısı hakkında bilgi verilecek ve Türkiye’de uygulanan sistem değerlendirilecektir (Sezgin ve Yıldırım, 2015:124). Son olarak Süleyman Demirel Üniversitesi akademisyenlerinin otomatik bireysel emeklilik sistemine bakış açılarını ortaya koymak hedeflenmiştir. Otomatik katılım başladığı zaman sistemde kalmak isteme, sistemden ayrılmak isteme ve sistem konusunda kararsız olma durumları ile ilgili tercihlerinin belirlenmesi araştırmanın asıl amacıdır. Çalışmanın sonunda akademisyenlerin sistem hakkında ne kadar bilgili ve ilgili olduğu belirlenmeye çalışılmıştır (Özer ve Çınar, 2012: 178).

1. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ

Ülkemizde BES, gönüllü katılım ve belirlenmiş katkı payları ile oluşturulan, zorunlu sosyal güvenlik sistemlerine ek olarak özel sigorta tekniklerinin kullanıldığı, yaşlılık halinde güvenceyi kişilerin kendi isteğine bırakan yapıya sahiptir (Satır, 2008: 17). Bu bağlamda 16 Mayıs 2000 tarihinde Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ‘‘Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu Tasarısı’’ taslağı sunulmuştur (Yıldırım, 2011: 35).

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu Tasarısı Taslağı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde Ağustos 1999 tarihinde kurulan Bireysel Emeklilik Komisyonu’ndaki çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır (Yıldırım, 2011: 35). BES, 28.03.2001 tarih ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile kurulmuş olup kanunun 07.04.2001 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmasıyla beraber ve 07.10.2001 tarihinde de yürürlüğe girmiştir (Kaya, 2015: 256).

Bireysel emeklilik sisteminin başlaması için; öncelikle sözleşmenin imzalanması gerekmektedir. Sözleşmenin tarafları medeni haklarını kullanabilen ve şirketin açmış olduğu bireysel emeklilik hesabına katkı sağlayan veya adına

bireysel emeklilik hesabı açılan ‘‘katılımcı’’ ile ‘‘emeklilik şirketidir’’(Uyar, 2012: 43).

Emeklilik sözleşmesi, katılımcıların gönüllülük esasına dayanarak sisteme katılmasını sağlayan, sisteme giriş ve sistemden çıkışlarını, emeklilik haklarını, katkıların ödemesini ve bu katkıların izlenmesini, fonların yatırım haline getirilmesini, katılımcı veya lehdara yapılacak ödemelerin durumunu, tarafların hak ve yükümlülüklerinin düzenlenmesini de içine alan esasında katılımcı ve şirketin taraf olduğu bir sözleşmedir (Korkmaz, 2006: 175).

Katılımcılar, istedikleri zaman sistemden ayrılabilirler. Ancak bu durumda emekli olmanın sağlayacağı avantajlardan yararlanılamaz. Sistemden çıkış 3 şekilde olabilir (<http://www.bireyselemeklilikbes.com/bireysel-emeklilik-ten-ayrilma/> 02.05.2017).

- *Mecburi Sebeplerden Dolayı Sistemden Çıkış*
- *Emekliliğe Hak Kazanmadan Sistemden Çıkış*
- *Emekliliğe Hak Kazanarak Sistemden Çıkış*

2. OTOMATİK KATILIMA GEÇİŞİN YASAL BOYUTU VE GEÇİŞ SÜRECİ

01.01.2017 tarihi itibarıyla BES’te otomatik katılım dönemi başlamıştır. 45 yaş altı çalışanlar işverenlerin vasıtasıyla bir emeklilik planına dâhil ediliyorlar. Çalışanlarda cinsiyet ayrımı yapılmamaktadır. Çalışanlardan maaş bordrosuna göre kesinti yapılacak olup bu kesinti prime esas kazançlarının %3’ü kadardır. Sistem işverenler için zorunlu olup çalışanlar istediği takdirde iki ay sonra sistemden ayrılabilirler (<http://eksperymm.com.tr/bireysel-emeklilik-sistemi-otomatik-katilim/> 02.05.2017). Ayrılma durumunda, ödenen katkı payları, varsa hesabında bulunan yatırım gelirleri ile birlikte on iş günü içinde çalışana iade edilir. Şirket, cayma süresince ödenen katkı paylarının değer kaybetmemesini sağlayacak şekilde fon yönetiminden sorumludur. Sistemde kalmayı düşünen çalışanlar içinse bazı avantajlı durumlar mevcuttur. Bunlar:

- Bir defaya mahsus olmak üzere, bin Türk lirası tutarında ilave Devlet katkısı sağlanır.
- Emeklilik hakkının kullanılması hâlinde, hesabında bulunan birikimi en az on yıllık, yıllık gelir sigortası sözleşmesi kapsamında almayı tercih eden çalışana, birikiminin yüzde beşi karşılığı ek devlet katkısı ödemesi yapılır (BETYSK, Ek md. 2).

- Katkı paylarının da yüzde yirmi beşi oranında devlet katkısı yapılır (<http://otomatikbes.info/> 09.04.2017).

Sistem katılımda yoğunluk yaşanmaması içinde otomatik katılıma kademe-
li geçiş sağlanmıştır. Kademeli geçiş şu şekilde olacaktır:

- Bin ve üzeri çalışanı olan özel sektör, *1 Ocak 2017*,
- 250–999 çalışanı olan özel sektör ve memurlar (genel ve özel bütçeli idareler), *1 Nisan 2017*,
- 100–259 çalışanı olanlar, *1 Temmuz 2017*,
- Mahalli idareler ve KİT’ler, *1 Ocak 2018*,
- 10–49 çalışanı olanlar, *1 Temmuz 2018*,
- 5–9 çalışanı olanlar, *1 Ocak 2019’dan* itibaren sisteme dâhil olacaklardır (<http://www.businessht.com.tr/ekonomi/haber/1332242-bireysel-emeklilik-sistemine-kademeli-gecis/> 02.05.2017).

3. OTOMATİK KATILIMA GEÇİLMESİNDEKİ AMAÇ VE BEKLENTİLER

Türkiye’de otomatik katılıma geçilmesinden itibaren yurt içi tasarruf oranlarında artış beklenilmektedir. Bunun yanında emeklilik döneminde ki refah seviyesinde düşüş olmaması ve yönetilen fonların büyüklüğünün artışı ile sermaye piyasalarının gelişmesine katkı sağlaması beklenilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına göre ise, bireysel emeklilik sisteminin gelişmesine bağlı olarak artması beklenen fon büyüklüğü ile fonlama kaynağı kapsamında özel sektör için menkul kıymet satışlarının ve yatırımların desteklenmesi de beklenen etkiler arasındadır. Böylelikle tasarruflar yatırıma yönlendirilip büyümeyi desteklerken daha fazla tasarruf oranı da enflasyon üzerinde olumlu katkı sağlama özelliğine sahip olacaktır. Bütün bunların da finansal devamlılığı destekleyerek ülke ekonomisinin gelişmesine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir (PwC Türkiye - Bankacılık ve Sermaye Piyasaları Bülteni, 2016: 3).

Kişilerin sosyal güvenlik sistemlerinden emekli oldukları zaman alacakları maaşlarda düşüşler yaşanmaktadır. Bu bakımdan, 20–25 yıl sonra emekli olacak kişiler emeklilik için birikimlere şimdiden başlamamaları durumunda emeklilikte alacakları gelirlerde düşmeler olacaktır. Bunun için kişiler mümkün oldukça emeklilik dönemlerine yönelik birikimler yapmalıydılar. Otomatik katılımda bu noktada devreye girip birikimler için yardımcı olacaktır (<http://finans.mynet.com/haber/detay/ekonomi/bireysel-emeklilikte-otomatik-katilim-donemi/119016/> 02.05.2017).

31.03.2017 tarihi itibariyle otomatik katılım ile ilgili son durum ise:

- Çalışanların fon tutarı: 982,7 milyon TL
- Katkı payı tutarı: 974,4 milyon TL
- Sisteme katılan çalışan sayısı: 3.273.366 kişi şeklindedir (<http://www.egm.org.tr/weblink/OKSgostergeler.asp> / 18.08.2017)

4. SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİNE MENSUP AKADEMİSYENLERİN OTOMATİK KATILIMA BAKIŞ AÇILARININ ANALİZİ

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye’de tasarrufların artırılmasına yönelik olarak bireysel emeklilik sisteminde 01.01.2017 tarihi itibariyle otomatik katılım dönemi başlamıştır. 45 yaş altı çalışanları kapsayacak ve sisteme kademeli geçiş olacaktır.

Çalışmada, 1 Nisan 2017 tarihi itibariyle otomatik BES’e dâhil olacak akademisyenlerin bu sisteme bakış açılarının ölçülmesi amaçlanmıştır.

Literatür incelendiğinde bireysel emeklilik sistemleri ile ilgili birçok araştırmanın yapıldığı fakat yeni bir sistem olan otomatik katılım hakkında devlet memurlarının bakış açılarını araştıran çalışmalara rastlanmamış olmasından dolayı bu çalışma önemlidir.

Bu çalışmada elde edeceğimiz sonuçlar otomatik bireysel emeklilik sistemi ile ilgili akademisyenlerin bakış açılarının ortaya çıkarılması ve bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım uygulayacak şirketlere yol göstermesi açısından önem teşkil etmektedir.

4.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmada akademisyenlerin BES’te otomatik katılım dönemi başladığında sistemde kalmak isteme, sistemden ayrılmak isteme ve kararsız kalma durumları incelenmiştir. Detayında ise sistemde kalmak istemenin nedenleri, sistemden ayrılmak istemenin nedenleri ve kararsızlık halinin nedenleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

4.3. Verileri Toplamada İzlenen Yöntem ve Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak yazılı soru sorma yöntemi olan anket yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar kolayda yöntemi ile tespit edilmiştir.

Ankette en başta demografik özellikler olmak üzere birinci grupta sistemde kalmak isteme durumu, ikinci grupta sistemde kalmak istememe durumu, üçüncü grupta ise sistemde kalıp kalmama konusunda kararsız olma durumunu ölçmeye yönelik ifadeler kullanılmıştır.

Ölçekler Süleyman Demirel Üniversitesi çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri öğretim üyesi Doç. Dr. Mustafa Öztürk ve Yrd Doç Dr. Mürşit Işık’ın görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Güvenilirlik katsayısı 0,81 düzeyinde gerçekleşmiştir.

4.4. Araştırmada Kullanılan Ölçekler

• Demografik Özellikler

Araştırmada kullanılan anketin ilk bölümünde akademik personelin demografik özellikleri saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmada akademik personelin otomatik katılıma bakış açıları demografik özelliklere göre farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla akademik personelin cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, medeni durumu, unvanı ve aylık geliri gibi demografik özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Demografik özellikler EK-1 de sunulmuştur.

• BES’te Otomatik Katılımda Sistemde Kalmak İsteme Ölçeği

Çalışmada otomatik sistem yürürlüğe girdiği zaman sistemde kalmak istemeleri hakkındaki düşüncelerini ölçmek üzere 10 adet ifade yer almaktadır.

• BES’te Otomatik Katılımda Sistemde Kalmak İstememe Ölçeği

Çalışmada otomatik sistem yürürlüğe girdiği zaman sistemde kalmak istememeleri hakkındaki düşüncelerini ölçmek üzere 10 adet ifade yer almaktadır. Ölçekte yer alan ifadeler 5’li Likert Ölçeği ile oluşturulmuştur. Sistemde kalmak istememe durumuna ilişkin ifadeler EK-1’de sunulmuştur.

• BES’te Otomatik Katılımda Sistem de Kalma Konusunda Kararsız Olma Ölçeği

Çalışmada otomatik sistem yürürlüğe girdiği zaman sistemde kalma konusunda kararsız olma hakkındaki düşüncelerini ölçmek üzere 10 adet ifade yer almaktadır. Ölçekte yer alan ifadeler 5’li Likert Ölçeği ile oluşturulmuştur. Bu ölçek sorulara katılım düzeyini belirlemek amacıyla 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum ve 5=Kesinlikle Katılıyorum şeklinde düzenlenmiştir. Sistemde kalma konusunda kararsız kalma durumuna ilişkin ifadeler EK-1’de sunulmuştur.

4.5. Araştırmanın Kısıtları

Araştırma Türkiye’de faaliyette tüm üniversite akademisyenlerini kapsamamaktadır. Araştırmaya konu olan Otomatik Bireysel Emekli Sistemi kapsamında iş yerleri ve çalışanlar açısından kademeli geçiş sağlanacak olup, bu kademeli geçişte personel sayısı baz alınmıştır. Personel sayısının yeterliliği ve kamu çalışanları olması dolayısı ile Süleyman Demirel Üniversitesi çalışanlarının tamamını kapsamamaktadır. Bunun sebebi olarak farklı unvanlara sahip kişiler baz alınmış ve bunların unvanları ile sisteme bakış açıları arasında farklılık ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır. Bu durum, bulgulardan elde edilen sonuçların Türkiye’deki bütün akademisyenleri kapsayacak biçimde genellemede bulunulmasını engellemektedir.

4.6. Anketin Uygulanması

Anket uygulama aşamasına geçerken 10.08.2016 tarih ve 6740 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Bireysel Emeklilik Yatırım sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun gereğince anketin uygulandığı Süleyman Demirel Üniversitesi Akademisyenlerinin otomatik katılım hakkında bilgileri olduğu varsayılmıştır.

Süleyman Demirel Üniversitesi Akademisyenlerinin 01.04.2017 tarihinde otomatik katılımı ile Bireysel emeklilik sistemine katılımları başlayacağı için anket bu tarihten önce uygulanmış ve başarı ile tamamlanmıştır.

4.7. Ana Kütle ve Örneklem

Çalışmanın ana kütesini Süleyman Demirel Üniversitesinin toplam 2197 akademik personel içerisinde otomatik katılıma tabi tutulacak 45 yaş altı akademisyenleri oluşturmaktadır. Bu çalışanlardan 368 tanesine ulaşıp anket formu dağıtılmış ve ulaşılan sonuçlar değerlendirmeye alınmıştır. Anketin eksiksiz olarak geri dönüş oranı %100 olarak gerçekleşmiştir.

4.8. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Araştırmada bağımlı ve bağımsız değişkenlere ilişkin olarak ortalama ve standart sapma değerleri ile demografik değişkenlere BES’te otomatik katılım döneminde sistemde kalmak istemeye, sistemden ayrılmak istemeye ve sistemde kalıp kalmama konusunda kararsız olmaya ilişkin frekans dağılımları sunulmuştur. Bağımlı ve bağımsız değişkenlere verilen cevapların akademisyenlerin demografik özelliklerine (sosyo-ekonomik özellikler) göre farklı olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (Anova Testi) ve Independent Samples (T

Testi) ile analiz edilmiş, gruplar arasındaki algı farklılıkları için ise LSD testi yapılmıştır.

Araştırmada verilerin analiz edilmesi için SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Analizler %95 güven aralığında gerçekleşmiştir.

4.9. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın modeline göre akademisyenlerin otomatik bireysel emeklilik sistemi döneminde sistemde kalmak isteme, sistemden ayrılmak isteme ve sistemde kalma konusunda kararsız kalma durumları incelenmiştir. Buna göre akademisyenlerin;

- Otomatik bireysel emeklilik döneminde sistemde kalmak isteme durumları,
- Otomatik bireysel emeklilik döneminde sistemden ayrılmak isteme durumları,
- Otomatik bireysel emeklilik döneminde sistemde kalma kalmama konusunda kararsız olma durumları araştırılmıştır.

Bu doğrultuda araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir.

Hipotez 1: H₁₀: Akademik personelin otomatik BES’e katılımındaki tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H₁₁: Akademik personelin otomatik BES’e katılımındaki tutumları cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

Hipotez 2: H₂₀: Akademik personelin otomatik BES’e katılımındaki tutumları aylık gelire göre farklılaşmaktadır.

H₂₁: Akademik personelin otomatik BES’e katılımındaki tutumları aylık gelire göre farklılaşmamaktadır.

Hipotez 3: H₃₀: Akademik personelin otomatik BES’e katılımındaki tutumları otomatik katılım dışında bireysel emeklilik sözleşmesi olup olmamasına göre farklılaşmaktadır.

H₃₁: Akademik personelin otomatik BES’e katılımındaki tutumları otomatik katılım dışında bireysel emeklilik sözleşmesi olup olmamasına göre farklılaşmamaktadır.

Hipotez 4: H₄₀: Akademik personelin otomatik BES'e katılımındaki tutumları otomatik katılım hakkında bilgi düzeylerine göre farklılaşmaktadır.

H₄₁: Akademik personelin otomatik BES'e katılımındaki tutumları otomatik katılım hakkında bilgi düzeylerine göre farklılaşmamaktadır.

4.10. Araştırma Bulguları ve Analizleri

4.10.1. Demografik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde çalışmaya katılan akademik personelin demografik bulgularına yer verilmiştir. Bu bulgular sayesinde analizler yapılmaya çalışılmıştır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Akademisyenlerin Demografik Bulguları

		<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Cinsiyet</i>	<i>Kadın</i>	150	40,8
	<i>Erkek</i>	218	59,2
<i>Medeni Durum</i>	<i>Bekâr</i>	126	34,2
	<i>Evli</i>	242	65,8
<i>Yaş Grupları</i>	<i>25 yaş altı</i>	22	6,0
	26–35	196	53,3
	36–45	150	40,8
<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Lisans</i>	20	5,4
	<i>Yüksek Lisans</i>	122	33,2
	<i>Doktora</i>	226	61,4
<i>Statüler</i>	<i>Profesör</i>	8	2,2
	<i>Doçent</i>	38	10,3
	<i>Yardımcı Doçent</i>	96	26,1
	<i>Öğretim Görevlisi</i>	40	10,9
	<i>Okutman</i>	16	4,3
	<i>Araştırma Görevlisi</i>	168	45,7
	<i>Uzman</i>	2	,5
<i>Gelir Grupları</i>	3000–5000 TL	284	77,2
	5001–7000 TL	66	17,9
	7001–9000 TL	16	4,3
	9001-TL'den fazla	2	,5
<i>Şu An Bireysel Emeklilik Sistemine Dâhil Misiniz?</i>	<i>Evet</i>	118	32,1
	<i>Hayır</i>	250	67,9

01.01.2017 Tarihinde Yürürlüğe Girecek Olan Bireysel Emeklilik Sistemine Otomatik Katılım Hakkında Bilginiz Var Mı?	<i>Biraz Bilgim Var</i>	152	41,3
	<i>Bilgim Var</i>	104	28,3
	<i>Bilgim Yok</i>	112	30,4
Otomatik Katılım Yürürlüğe Girdiğinde Sistemde Kalmayı Düşünüyor Musunuz?	<i>Evet</i>	122	33,2
	<i>Hayır</i>	104	28,3
	<i>Kararsızım</i>	142	38,6

4.10.2. İstatistiksel Bulgular

4.10.2.1. Tanımlayıcı İstatistiksel Bulgular

Tablo 2: Güvenirlilik Katsayıları

<i>Ölçekler</i>	<i>Cronbach Alfa</i>	<i>Soru Sayısı</i>
<i>A-Otomatik katılım döneminde sistem kalmak isteme</i>	0,861	10
<i>B-Otomatik katılım döneminde sistemden ayrılmak isteme</i>	0,761	10
<i>C-Otomatik katılım döneminde sistemde kalıp kalmama konusunda kararsız olma</i>	0,825	10
<i>Tüm Ölçek</i>	0,815	30

Ankette yer alan her bölüme ve anketin geneline yönelik Cronbach Alfa değerleri ortalama (0,81) olarak hesaplanmış ve Tablo 2 de gösterilmiştir. Elde edilen Cronbach Alfa değerleri, anketin ve bütün bölümlerin yeterli güvenilirliği olduğunu göstermektedir.

Akademisyenlerin BES’te otomatik katılım başladığında sistemde kalmayı tercih etme durumu ile ilgili ortalama değerler aşağıda belirtildiği şekilde gerçekleşmiştir. Ortalama değerler aşağıdaki likert ölçeği tablosuna göre yorumlanmıştır.

Tablo 3: Likert Ölçeği Aralıkları

	<i>Puan Aralıkları</i>	<i>Seçenekler</i>
1	1,00-1,80	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>
2	1,81-2,60	<i>Katılmıyorum</i>
3	2,61-3,40	<i>Kararsızım</i>
4	3,41-4,20	<i>Katılıyorum</i>
5	4,21-5,00	<i>Kesinlikle Katılıyorum</i>

Kaynak: Kara, 2010; 58

Tablo 4: BES'te Otomatik Katılımda Kalmak İsteme Ölçeğinin Ortalama Değerleri

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
<i>A1.Otomatik katılımın yararlı olduğunu düşünüyorum.</i>	122	3,8033	1,24409
<i>A2.Otomatik katılımın Türkiye’de de başarılı olacağına inanıyorum.</i>	122	3,4098	1,14093
<i>A3.Birikimlerimi profesyonel kişi ve kuruluşların yönlendirmesini doğru buluyorum.</i>	122	3,6557	1,07389
<i>A4.Sistemin sosyal güvenlik sisteminin sorunlarını hafifleteceğine inanıyorum.</i>	122	3,2623	,99423
<i>A5.Bireysel emekliliğin rahat bir emeklilik dönemi geçirmeme yardımcı olacağını düşünüyorum.</i>	122	3,7377	1,04291
<i>A6.10 yıllık süreyi yeterli buluyorum.</i>	122	3,5738	1,00345
<i>A7.Prime esas kazancımın %3’ünün kesileceğini biliyorum.</i>	122	3,5410	1,40335
<i>A8.%25 devlet katkısına ek 1000 TL devlet katkısını faydalı buluyorum.</i>	122	3,9344	1,21789
<i>A9.Aileme bırakacak bir mirasım olmadığı için sistemde kalmayı tercih ederim.</i>	122	3,4918	1,24147
<i>A10. Sistemin güvenilirliğine inanıyorum.</i>	122	3,5082	1,20087
<i>Genel Ortalama</i>	122	3,5918	,77551

Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılıma geçişte sistemde kalmayı tercih etme ile ilgili ifadelerle bakıldığında akademisyenlerin (3,5918) seviyesinde algılarının olduğu görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle akademisyenlerin ölçekte ifade edilen yargılardan ‘‘katılıyorum’’ düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir

Akademisyenlerin diğer ortalamalara göre sisteme ilişkin en yüksek algısı ‘‘%25 devlet katkısına ek 1000 TL devlet katkısını faydalı buluyorum’’ ifadesi (3,9344), bunu ‘‘Otomatik katılımın yararlı olduğunu düşünüyorum’’ ifadesi (3,8033) izlemekte, en düşük algısı ise ‘‘Sistemin sosyal güvenlik sisteminin sorunlarını hafifleteceğine inanıyorum’’ ifadesi (3,2623) olmuştur. Bu ifade akademisyenlerin BES'te otomatik katılımın sosyal güvenlik sisteminin sorunlarını hafifleteceğine inancının orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

‘‘Otomatik katılımın Türkiye’de de başarılı olacağına inanıyorum.’’ ifadesi (3,4098) ise ikinci en düşük algıyı oluşturmakta olup akademisyenlerin

BES’te otomatik katılımın Türkiye’de başarılı olacağı konusunda tereddüdünü göstermektedir.

Ortaya çıkan sonuç, akademisyenlerin BES’te otomatik katılım döneminin Türkiye’de de uygulanabilir bir yöntem olabileceği düşüncesine yakın olduklarını göstermektedir.

Akademisyenlerin BES’te otomatik katılım başladığında sistemden ayrılmayı tercih etme durumu ile ilgili ortalama değerler aşağıda belirtildiği şekilde gerçekleşmiştir.

Tablo 5: BES’te Otomatik Katılımda Kalmak İstememe Ölçeğinin Ortalama Değerleri

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
<i>B1.Otomatik katılımın yararlı olduğunu düşünmüyorum.</i>	104	3,1731	1,43088
<i>B2.Otomatik katılımın Türkiye’de başarılı olacağına inanmıyorum.</i>	104	3,0962	1,36900
<i>B3.Birikimlerimi BES dışındaki yatırım araçlarına yönlendirmeyi tercih ederim.</i>	104	3,7308	1,24815
<i>B4.10 yıllık süreyi çok uzun buluyorum.</i>	104	3,2500	1,32012
<i>B5.Sistemin sosyal güvenlik sisteminin sorunlarını hafifleteceğine inanmıyorum.</i>	104	3,3462	1,40574
<i>B6.Prime esas kazancımın %3’ünün kesilecek olmasını uygun bulmuyorum.</i>	104	3,5385	1,26892
<i>B7.%25 devlet katkısına ek 1000 TL devlet katkısını az buluyorum.</i>	104	2,9038	1,28107
<i>B8.Dini sebeplerden dolayı uygun bulmuyorum.</i>	104	2,7500	1,47306
<i>B9.Sistemin güvenilirliğine inanmıyorum.</i>	104	2,9808	1,31445
<i>B10.Başka bir bireysel emeklilik sözleşmem olduğu için ikinci sözleşmem olsun istemiyorum.</i>	104	2,4038	1,72091
<i>Genel Ortalama</i>	104	3,2212	,64457

Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılıma geçişte sistemde kalmayı tercih etme ile ilgili ifadeler bakıldığında akademisyenlerin (3,2212) düzeyinde algılarının olduğu görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle akademisyenlerin ölçekte ifade edilen yargılardan “kararsızım” düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir.

Akademisyenlerin diğer ortalamalara göre sistemden ayrılmaya ilişkin en yüksek algısı “Birikimlerimi BES dışındaki yatırım araçlarına yönlendirmeyi tercih ederim” ifadesi (3,7308) bunu “Prime esas kazancımın %3’ünün kesilecek olmasını uygun bulmuyorum.” ifadesi (3,5385), izlemekte, en düşük algısı ise “Başka bir bireysel emeklilik sözleşmem olduğu için ikinci sözleşmem olsun istemiyorum.” ifadesi (2,4038) olmuştur. Bu ifade akademisyenlerin otomatik katılımda sistemden ayrılmak isteme sebeplerin de ikinci sözleşmelerinin etkili olmadığını ya da başka bireysel emeklilik sözleşmelerinin olmadığını göstermektedir.

“Dini sebeplerden dolayı uygun bulmuyorum.” ifadesi (2,7500) ise ikinci en düşük algıyı oluşturmakta olup akademisyenlerin BES’te otomatik katılıma dini yönden sakınca görmediklerini göstermektedir.

Ortaya çıkan sonuç, akademisyenlerin birikimlerini BES yerine başka yatırım araçlarına yönlendirmeyi uygun bulduğunu ve kesilecek miktarı fazla bulduklarını göstermektedir.

Akademisyenlerin BES’te otomatik katılım başladığında sistemde kalma konusunda kararsız olma durumu ile ilgili ortalama değerler aşağıda belirtildiği şekilde gerçekleşmiştir.

Tablo 6: BES’te Otomatik Katılımda Kalmak Konusunda Kararsız Olma Ölçeğinin Ortalama Değerleri

	Sayı	Ortalama	Standart Sapma
<i>C1.Otomatik katılımın katılımcılara sağlayacakları hakkında bilgim yok.</i>	142	3,3521	1,15591
<i>C2.Otomatik katılımın Türkiye’de ne kadar başarılı olacağını bilmiyorum.</i>	142	3,7465	,88676
<i>C3.Sistemde ne kadar süre ile kalmam gerektiği hakkında bilgim yok.</i>	142	3,4225	1,24527
<i>C4.BES’e dahil olduğumda yapılacak kesintilere ait bilgim yok.</i>	142	3,704	1,2422
<i>C5.BES’e dahil olduğumda yapılacak olan devlet katkıları hakkında bilgim yok.</i>	142	3,4507	1,31320
<i>C6.Otomatik katılımın sosyal güvenlik sistemine ne kadar fayda sağlayacağını bilmiyorum.</i>	142	3,7606	1,00304
<i>C7.Birikim yapmama ne kadar yardımcı olur bilmiyorum.</i>	142	3,6056	1,03113
<i>C8.Sistemin dini boyutunu bilmiyorum.</i>	142	3,5493	1,32396

<i>C9.Sistemin güvenilirliğinden emin değilim.</i>	142	3,3944	1,08476
<i>C10. Başka bir bireysel emeklilik sözleşmem olduğu için ikinci sözleşmenin ne kadar gerekli olduğunu bilmiyorum.</i>	142	2,7606	1,65426
<i>Genel Ortalama</i>	142	3,4746	,75507

Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılıma geçişte sistemde kalma konusunda kararız olma ile ilgili ifadelere bakıldığında akademisyenlerin (3,4746) düzeyinde algılarının olduğu görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle akademisyenlerin ölçekte ifade edilen yargılardan “katılıyorum” düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir.

Akademisyenlerin diğer ortalamalara göre sistemden ayrılmaya ilişkin en yüksek algısı “*Otomatik katılımın sosyal güvenlik sistemine ne kadar fayda sağlayacağını bilmiyorum.*” ifadesi (3,7606) bunu “*Otomatik katılımın Türkiye’de ne kadar başarılı olacağını bilmiyorum.*” ifadesi (3,7465), izlemekte, en düşük algısı ise “*Başka bir bireysel emeklilik sözleşmem olduğu için ikinci sözleşmenin ne kadar gerekli olduğunu bilmiyorum.*” ifadesi (2,7606) olmuştur. Bu ifade akademisyenlerin otomatik katılımda sistemle alakalı kararsızlık yaşama sebeplerinin de ikinci sözleşmelerinin etkili olmadığını ya da başka bireysel emeklilik sözleşmelerinin olmadığını göstermektedir.

“*Otomatik katılımın katılımcılara sağlayacakları hakkında bilgim yok.*” ifadesi (3,3521) ise ikinci en düşük algıyı oluşturmakta olup akademisyenlerin BES’te otomatik katılımın hakkında bilgilerinin olduğunu göstermektedir.

Ortaya çıkan sonuç, akademisyenlerin BES’te otomatik katılım ile ilgili bilgilerinin olduğunu fakat ne kadar başarılı olacağını bilmedikleri için kararsız kaldıklarını göstermektedir.

4.10.3. Diğer İstatistiksel Bulgular

Araştırmanın bu kısmında akademisyenlerin sosyo-ekonomik (demografik) özelliklere göre sistemde kalmayı tercih etme, tercih etmeme ve kararsız olma durumları algılarının farklılık gösterip göstermediği **Anova Testi** ve **T Testi** ile gruplar arası farklılıklar ise **LSD Testi** ile incelenmeye çalışılmıştır.

• *Sosyo-Ekonomik Özellikler ile BES’te Otomatik Katılım Döneminde Sistemden Ayrılmayı Tercih Etme Arasındaki Algı İlişkisi*

Araştırmaya katılan akademisyenlerin medeni durum değişkenine göre sistemden ayrılmak isteme algılarının farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi için Independent Samples t-testi uygulanmıştır.

Sosyo-ekonomik özelliklerden aylık gelir değişkenine göre akademisyenlerin BES'te otomatik katılım döneminde sistemden ayrılmak isteme algıları arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek için tek boyutlu varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 7: Aylık Değişkeninin Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılımda Kalmak İstememeye Etkisi

	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Serbest değer</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlılık Değ.(p)</i>
<i>Gruplar arası</i>	13,953	2	6,977	14,323	,000(*)
<i>Grup içi</i>	49,195	101	,487		
<i>Toplam</i>	63,149	103			

*P<0,05

Tablo 7 de görülen analiz sonuçlarına göre; akademisyenlerin aylık kazanç durumlarına göre bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım döneminde sistemden ayrılmak istemesi algıları farklılaşmaktadır. ($F_{2-101}=14,323$; $p<0.05$).

Aylık kazanç değişkeninin BES'te otomatik katılımında sistemden ayrılmak isteme algısına aşağıda gruplar arası analizde daha detaylı olarak ortaya konmuştur.

Tablo 8: Aylık Grupları Arası Farklılık Analizi (LSD)

<i>Aylık (I)</i>	<i>Aylık (J)</i>	<i>Ortalama Fark (I-J)</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>Anlamlılık Değ. (p)</i>	<i>% 95 Güven Aralığı</i>	
					<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
		<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
3000-5000	5001-7000	,31730	,17589	,173	-,1011	,7357
	7001-9000	1,23730(*)	,23514	,000(*)	,6780	1,7966*
5001-7000	3000-5000	-,31730	,17589	,173	-,7357	,1011
	7001-9000	,92000(*)	,27030	,003(*)	,2770	1,5630*
7001-9000	3000-5000	-1,23730(*)	,23514	,000(*)	-1,7966	-,6780*
	5001-7000	-,92000(*)	,27030	,003(*)	-1,5630	-,2770*

* Ortalama fark 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

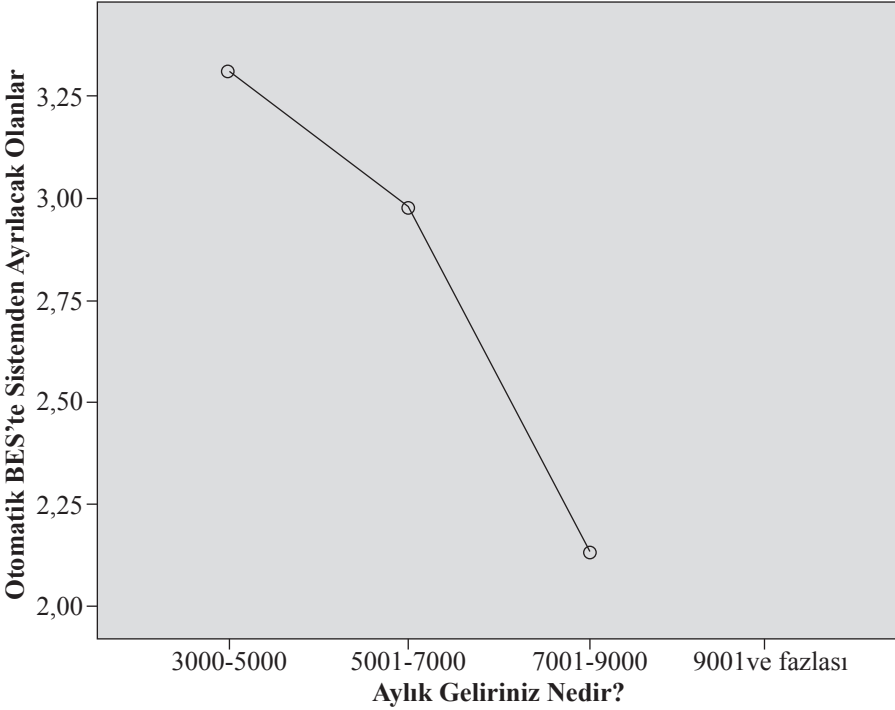
Gruplar arası farkların tespiti için LSD testi uygulanmış ve Tablo 43 de gösterilmiştir.

Buna göre birinci grupta 3000–5000 TL aylık kazancı olanların BES’te otomatik katılım döneminde sistemden ayrılmak istemeleri algıları 7001–9000 TL olanlara göre (Ort. Fark I-J=1,23730) daha düşük seviyede olduğu görülmüştür.

İkinci grupta 5001–7000 TL aylık kazancı olanların BES’te otomatik katılım döneminde sistemden ayrılmak istemeleri algıları 7001–9000 TL olanlara göre (Ort. Fark I-J=,92000) daha düşük seviyede olduğu görülmüştür.

Üçüncü grupta 7001–9000 TL aylık kazancı olanların BES’te otomatik katılım döneminde sistemden ayrılmak istemeleri algıları sırasıyla 3000–5000 TL olanların (Ort. Fark I-J=-1,23730) sistemden ayrılmak istemesi algılarına göre en üst düzeyde gerçekleşmiş bu sırayı 5001–7000 TL grubu (Ort. Fark I-J=-92000) takip etmiştir.

Şekil 1: Aylık Grupları Arası Farklılık Analizi(Grafik Gösterimi)

Şekil 1 de görüleceği üzere aylık grupları arasında BES’te otomatik katılım döneminde sistemden ayrılmak istemelerine ilişkin algıları ortalamaları 3000–

5000 TL olanlar için (3,30), 5001–7000 TL olanlar için (2,95), 7001–9000 TL olanlar için (2,12), olarak gerçekleşmiştir. Genel olarak bakıldığında ise akademisyenlerin aylık gelirlerinin 3000–5000 TL arasında olduğu görülmektedir.

Burada dikkat çeken nokta 3000–5000 TL gelire sahip olan akademisyenler ile 5001–7000 TL arası gelire sahip olan akademisyenler arasında farkın çok olmaması ve 3000–5000 TL arası gelire sahip olan akademisyenler ile 7001–9000 TL arası gelire sahip olan akademisyenler arasında farkın çok olmasıdır. Ayrıca 9001 TL ve fazlası aylık gelire sahip olan akademisyenlerin olmaması da diğer dikkat çeken durumdur.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin “Şu an Bireysel Emeklilik Sisteminde Dâhil Misiniz?” değişkenine göre sistemden ayrılmak isteme algılarının farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi için Independent Samples t-testi uygulanılmıştır.

Tablo 9: “Şu an Bireysel Emeklilik Sistemine Dâhil Misiniz?” Değişkeninin Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılımda Kalmak İstememe Algısına Etkisi

	Sayı (n)	Ort. $\frac{Ort.}{X}$	T	Anlamlılık Değ. (p)
<i>Evet</i>	34	,15776	11,733	0,001(*)
<i>Hayır</i>	70	,08080		

*P<0,05

Tablo 9 da görülen analiz sonuçlarına göre; akademisyenlerin “Şu an Bireysel Emeklilik Sistemine Dâhil Misiniz?” sorusuna göre bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım döneminde sistemden ayrılmak istemesi algıları farklılaşmaktadır. (t (104)=11.733, p<0.05).

• Sosyo-Ekonomik Özellikler ile BES’te Otomatik Katılım Döneminde Sistemde Kalıp Kalmama Konusunda Kararsız Olmayı Tercih Etme Arasındaki Algı İlişkisi

Sosyo-ekonomik özelliklerden cinsiyet değişkenine göre akademisyenlerin BES’te otomatik katılım döneminde sistemde kalma konusunda kararsız olma algıları arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek için Independent Samples t-testi uygulanmıştır.

Tablo 10: Cinsiyet Değişkeninin Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılımda Sistemde Kalma Konusunda Kararsız Olmaya Etkisi

	<i>Sayı (n)</i>	<i>Ort. X</i>	<i>T</i>	<i>Anlamlılık Değ.(p)</i>
<i>Kadın</i>	<i>72</i>	<i>,07983</i>	<i>,538</i>	<i>,016(*)</i>
<i>Erkek</i>	<i>70</i>	<i>,09932</i>		

***P<0,05**

Tablo 10 da görülen analiz sonuçlarına göre; akademisyenlerin cinsiyet durumlarına göre BES’te otomatik katılım döneminde sistemde kalma konusunda kararsız olma algıları farklılaşmaktadır. (t(142)=0,538, p<0.05)

Kararsız kalma durumunda cinsiyet olarak bakıldığında sayıların birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin “01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girecek olan Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım hakkında bilginiz var mı?” değişkenine göre sistemde kalma konusunda kararsız olma algılarının farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi için tek yönlü varyans analizi olan Anova testi uygulanmıştır.

Tablo 11: “01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girecek olan Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım hakkında bilginiz var mı?” Değişkeninin Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılımda Sistemde Kalma Konusunda Kararsız Olmaya Etkisi

	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Serbest değer</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlılık Değ.(p)</i>
<i>Gruplar arası</i>	<i>22,586</i>	<i>2</i>	<i>11,293</i>	<i>27,157</i>	<i>,000(*)</i>
<i>Grup içi</i>	<i>57,802</i>	<i>139</i>	<i>,416</i>		
<i>Toplam</i>	<i>80,389</i>	<i>141</i>			

***P<0,05**

Tablo 11 de görülen analiz sonuçlarına göre; akademisyenlerin “01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girecek olan Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım hakkında bilginiz var mı?” sorusuna göre bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım döneminde sistemden kalıp kalmama konusunda algıları farklılaşmaktadır. (F₂₋₁₃₉=27,157; p<0.05).

‘‘01.01.2017 tarihinde y r rl ge girecek olan Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım hakkında bilginiz var mı?’’ değişkeninin BES’te otomatik katılımında sistemde kalma konusunda kararsız kalma algısına aşağıda gruplar arası analizde daha detaylı olarak ortaya konmuştur.

Tablo 12: ‘‘01.01.2017 tarihinde y r rl ge girecek olan Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım hakkında bilginiz var mı?’’ Grupları Arası Farklılık Analizi (LSD)

01.01.2017 tarihinde y�r�rl�ge girecek olan Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım hakkında bilginiz var mı? (I)	01.01.2017 tarihinde y�r�rl�ge girecek olan Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım hakkında bilginiz var mı? (J)	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Anlamlılık Değ. (p)	% 95 G�ven Aralığı	
					Alt Sınır	�st Sınır
Biraz Bilgim Var	Bilgim Var	,36695	,15651	,053	-,0038	,7377
	Bilgim Yok	-,65805(*)	,11875	,000(*)	-,9394	-,3767*
Bilgim Var	Biraz Bilgim Var	-,36695	,15651	,053	-,7377	,0038
	Bilgim Yok	-1,02500(*)	,15575	,000(*)	-1,3940	-,6560*
Bilgim Yok	Biraz Bilgim Var	,65805(*)	,11875	,000(*)	,3767	,9394*
	Bilgim Var	1,02500(*)	,15575	,000(*)	,6560	1,3940*

* Ortalama fark 0,05 d zeyinde anlamlıdır.

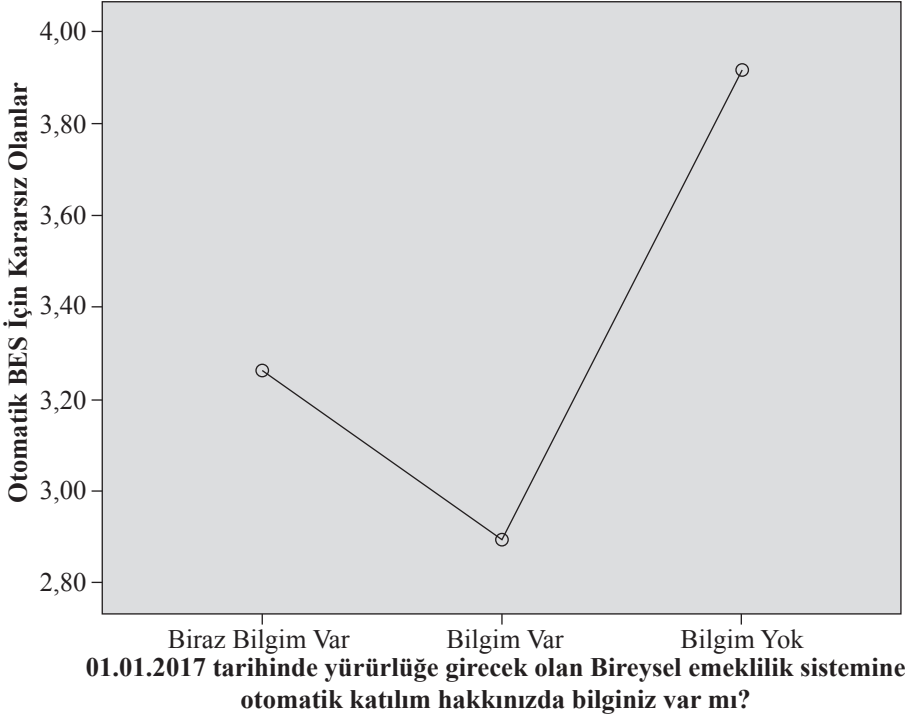
Gruplar arası farkların tespiti için LSD testi uygulanmış ve Tablo 12 de g sterilmiştir.

Buna g re birinci grupta biraz bilgin var diyenlerin BES’te otomatik katılım d neminde sistemde kalma konusunda kararsız olanların algıları bilgin yok olanlara g re (Ort. Fark I-J=-65805) daha d şuk seviye de olduğu g r lm ştir.

İkinci grupta bilgin var diyenlerin BES’te otomatik katılım d neminde sistemde kalma konusunda kararsız olanların algıları bilgin yok olanlara g re (Ort. Fark I-J=-1,02500) daha d şuk seviye de olduğu g r lm ştir.

Üçüncü grupta bilgim yok diyenlerin BES’te otomatik katılım döneminde sistemde kalma konusunda kararsız olanların algıları sırasıyla bilgim var diyenlerin (Ort. Fark I-J=1,02500) sistem konusunda kararsız kalması algılarına göre en üst düzeyde gerçekleşmiş bu sırayı biraz bilgim var grubu (Ort. Fark I-J=,65805) takip etmiştir.

Şekil 2: “01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girecek olan Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım hakkında bilginiz var mı?” Grupları Arası Farklılık Analizi(Grafik Gösterimi)

Şekil 2 de görüleceği üzere “01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girecek olan Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım hakkında bilginiz var mı?” arasında BES’te otomatik katılım döneminde sistemde kalma konusunda kararsız kalmaya ilişkin algıları ortalamaları biraz bilgim var diyenler için (3,27), bilgim var diyenler için (2,90), bilgim yok diyenler için (2,92), olarak gerçekleşmiştir. Genel olarak bakıldığında ise akademisyenlerin otomatik katılım hakkında bilgilerinin olmadığı görülmektedir.

4.11. Hipotezlerin Yorumlanması

Araştırma kapsamında oluşturulan hipotezlerin sonuçları şu şekilde olmuştur:

Hipotez 1: H_{10} : Akademik personelin otomatik BES'e katılımındaki tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H_{11} : Akademik personelin otomatik BES'e katılımındaki tutumları cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 13: Cinsiyet Değişkeninin Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılıma Etkisi

<i>Cinsiyet Değişkeninin Bireysel Emeklilik Sisteminde Sistemde Kalma Konusunda Kararsız Olmaya Etkisi</i>				
	<i>Sayı (n)</i>	<i>Ort. X</i>	<i>T</i>	<i>Anlamlılık Değ. (p)</i>
<i>Kadın</i>	72	,07983	,538	,016(*)
<i>Erkek</i>	70	,09932		

* $P < 0,05$

Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım başladığında akademisyenlerin cinsiyetinin sistem üzerine etkisinin olup olmadığını tespit edebilmek için tek boyutlu varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 13 da gösterilmiştir. Buna göre akademisyenlerin cinsiyetinin ($p=0,016$, $p < 0,05$) otomatik BES döneminde sistemde kalmak isteme üzerine etkisinin pozitif, anlamlı ve güçlü olduğu görülmektedir. Bu durumda H_{11} reddedilerek H_{10} kabul edilmiştir.

Hipotez 2: H_{20} : Akademik personelin otomatik BES'e katılımındaki tutumları aylık gelire göre farklılaşmaktadır.

H_{21} : Akademik personelin otomatik BES'e katılımındaki tutumları aylık gelire göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 14: Aylık Gelir Değişkeninin Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılıma Etkisi

<i>Aylık Değişkeninin Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılımda Kalmak İstememeye Etkisi</i>					
	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Serbest Değer</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlılık Değ. (p)</i>
<i>Gruplar arası</i>	13,953	2	6,977	14,323	,000(*)
<i>Grup içi</i>	49,195	101	,487		
<i>Toplam</i>	63,149	103			

* $P < 0,05$

Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım başladığında akademisyenlerin aylık gelirinin sistem üzerine etkisinin olup olmadığını tespit edebilmek için tek boyutlu varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 14 de gösterilmiştir. Buna göre akademisyenlerin aylık gelirlerinin ($p=0,000$, $p<0,05$) otomatik BES döneminde sistemde kalmak istememe üzerine etkisinin pozitif, anlamlı ve güçlü olduğu görülmektedir. Bu durumda H_{4_1} reddedilerek H_{4_0} kabul edilmiştir.

Hipotez 3: H_{3_0} : Akademik personelin otomatik BES’e katılımındaki tutumları otomatik katılım dışında bireysel emeklilik sözleşmesi olup olmamasına göre farklılaşmaktadır.

H_{3_1} : Akademik personelin otomatik BES’e katılımındaki tutumları otomatik katılım dışında bireysel emeklilik sözleşmesi olup olmamasına göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 15: “Şuan Bireysel Emeklilik Sözleşmesine Dâhil Misiniz?” Değişkeninin Otomatik Bireysel Emeklilik Sistemine Etkisi

<i>“Şuan Bireysel Emeklilik Sistemine Dâhil Misiniz?” Değişkeninin Sistemden Ayrılmaya Etkisi</i>				
	<i>Sayı (n)</i>	$\frac{Ort.}{X}$	<i>T</i>	<i>Anlamlılık Değ. (p)</i>
<i>Evet</i>	<i>34</i>	<i>,15776</i>	<i>11,733</i>	<i>0,001(*)</i>
<i>Hayır</i>	<i>70</i>	<i>,08080</i>		

* $P<0,05$

Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım başladığında akademisyenlerin otomatik katılım dışında bireysel emeklilik sözleşmelerinin olup olmasının sistem üzerine etkisini tespit edebilmek için Independent Samples (T testi) analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 15 de gösterilmiştir. Buna göre akademisyenlerin otomatik katılım dışında sözleşmelerinin olup olmaması durumu ($p=0,001$, $p<0,05$) otomatik BES döneminde sistemde kalmak istememe üzerine etkisinin pozitif, anlamlı ve güçlü olduğu görülmektedir. Bu durumda H_{5_1} reddedilerek H_{5_0} kabul edilmiştir.

Hipotez 4: H_{4_0} : Akademik personelin otomatik BES’e katılımındaki tutumları otomatik katılım hakkında bilgi düzeylerine göre farklılaşmaktadır.

H_{4_1} : Akademik personelin otomatik BES’e katılımındaki tutumları otomatik katılım hakkında bilgi düzeylerine göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 16: “01.01.2017 Tarihinde Yürürlüğe Girecek Olan Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılım Hakkında Bilginiz Var Mı?” Değişkeninin Otomatik Bireysel Emeklilik Sistemine Etkisi

<i>“01.01.2017 Tarihinde Yürürlüğe Girecek Olan Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılım Hakkında Bilginiz Var Mı?” Değişkeninin Sistemde Kalıp Kalmama Konusunda Kararsız Olmaya Etkisi</i>					
	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Serbest değer</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlılık Değ.(p)</i>
<i>Gruplar arası</i>	<i>22,586</i>	<i>2</i>	<i>11,293</i>	<i>27,157</i>	<i>,000(*)</i>
<i>Grup içi</i>	<i>57,802</i>	<i>139</i>	<i>,416</i>		
<i>Toplam</i>	<i>80,389</i>	<i>141</i>			

***P<0,05**

Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım başladığında akademisyenlerin otomatik katılım hakkındaki bilgi düzeylerinin sistem üzerine etkisinin olup olmadığını tespit edebilmek için tek boyutlu varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 16 da gösterilmiştir. Buna göre akademisyenlerin otomatik katılım hakkındaki bilgi düzeyleri ($p=0,000$, $p<0,05$) otomatik BES döneminde sistemde kalıp kalmama üzerine etkisinin pozitif, anlamlı ve güçlü olduğu görülmektedir. Bu durumda H_0 reddedilerek H_1 kabul edilmiştir.

SONUÇ

Bireysel emeklilik sistemi, emeklilik döneminde ikinci gelir sağlayarak daha rahat bir emeklilik dönemi geçirilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca alt yapı ve uzun vadeli yatırımlara kaynak yaratarak yeni iş ve istihdam olanaklarının oluşmasına, sosyal güvenliğin yükünün hafiflemesine, ekonomik yönden uzun vadeli fon artışının oluşmasına ve bu sayede ekonominin daha sağlıklı işlemesine, enflasyonla mücadele ve istikrarlı büyümeye pozitif katkı sağlama, piyasalardaki dalgalanmaların azalmasına yardımcı olan özel bir emeklilik sistemidir. (www.egm.org.tr/?sid=70)

Sistem sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı durumundadır ve sisteme katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Fakat 10.08.2016 tarih ve 6740 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Bireysel Emeklilik Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile işverenlere çalışanlarını otomatik olarak bir emeklilik planına dâhil etme zorunluluğu getirilmiştir. Kanun kapsamında 01.01.2017 tarihinden itibaren işverenler 45 yaş altı çalışanlarını sisteme dâhil etmeye başlamıştır. Sisteme katılım kademeli olarak sağlanacaktır. Bu kademeli geçiş şu şekilde olacaktır:

- Bin ve üzeri çalışanı olan özel sektör, *1 Ocak 2017*,
- 250–999 çalışanı olan özel sektör ve memurlar (genel ve özel bütçeli idareler), *1 Nisan 2017*,
- 100–259 çalışanı olanlar, *1 Temmuz 2017*,
- Mahalli idareler ve KİT’ler, *1 Ocak 2018*,
- 10–49 çalışanı olanlar, *1 Temmuz 2018*,
- 5–9 çalışanı olanlar, *1 Ocak 2019’dan* itibaren sisteme dâhil olacaklardır.

Sisteme dâhil olan bireylerden prime esas kazançlarının %3 ü kesilecektir. Sistemden ayrılmayı düşünen katılımcılar ise sisteme dâhil olduklarında iki ay içinde sistemden ayrılacaklar ve yatırdığı katkıları geri alabileceklerdir. Sistemde kalmaya devam edecek olanlar en az on yıl sistemde kalmak durumdadırlar ve kaldıkları takdirde %25 devlet katkısına ek 1000 TL devlet katkısı verilecektir.

Bu çalışmada, 01.04.2017 tarihinde otomatik katılıma dâhil olacak Süleyman Demirel Üniversitesi akademisyenlerinin otomatik katılıma bakış açıları incelenmiş ve cinsiyet, aylık gelir gibi demografik değişkenlerin bakış açılarında farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Araştırmada ortaya çıkan bulgulara göre; sistemde kalmak isteyenlerin ortalaması (3,59), sistemden ayrılmayı düşünenlerin ortalaması (3,22) ve sistemde kalıp kalmama konusunda kararsız olanların ortalaması (3,47) şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. Tüm ölçeklerin ortalama değeri ise (3,51) seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu sonuç akademisyenlerin sistem ile ilgili “katılıyorum” seviyesinde olduklarını göstermektedir.

Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım dönemi ile ilgili değerlendirme ölçeğinde, sistemde kalmak isteyenlerin “*A4. Sistemin sosyal güvenlik sisteminin sorunlarını hafifleteceğine inanıyorum.*” ifadesine vermiş oldukları yanıtın ortalama değeri (3,26), sistemden ayrılmak isteyenlerin “*B10. Başka bir bireysel emeklilik sözleşmem olduğu için ikinci sözleşmem olsun istemiyorum.*” ifadesine vermiş oldukları yanıtın ortalama değeri (2,26) ve sistemde kalıp kalmama konusunda kararsız olanların “*C10. Başka bir bireysel emeklilik sözleşmem olduğu için ikinci sözleşmenin ne kadar gerekli olduğunu bilmiyorum.*” ifadesine vermiş oldukları yanıtın ortalama değeri (2,76) olarak en düşük ortalamalara sahip olarak ortaya çıkmıştır. Akademisyenlerin; **bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım dönemi başladığında otomatik katılımın sosyal güvenlik sisteminin sorunlarını hafifleteceği konusunda kararsızlık**

yaşadığı, sistemden ayrılma ve kararsız olma durumlarında ise başka bir sözleşmelerinin olmasının çok fazla etkili olmadığını göstermektedir.

Demografik bulgulara baktığımızda; aylık gelir değişkenleriyle sistemden ayrılmak isteyenlerin, cinsiyet değişkeniyle kararsız kalanların arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Hipotezlere ilişkin bulgularda; aylık değişkeninin sistemden ayrılmak isteme üzerine etkisi ($p=0,000$), cinsiyet değişkeninin sistemde kalıp kalmama konusunda kararsız olma üzerine etkisi ($p=0,016$) olarak gerçekleşmiştir.

Araştırma kapsamında anket formunda yer alan demografik değişkenler dışında akademisyenlerin otomatik bireysel emeklilik sistemine yönelik algı ve tutumlarının değerlendirilmesi için yapılan ölçek kapsamında elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde otomatik katılım döneminde sistemde kalmak istemeyenlerin çoğunluğunu başka bir bireysel emeklilik sözleşmesi olmayanlar kapsamaktadır. 01.01.2017 tarihinde sisteme dâhil olacak olan devlet memurları kapsamında (genel ve özel bütçeli) sistem hakkında bilgisi olmayanların otomatik katılımında sistemde kalıp kalmama konusunda kararsız oldukları görülmüştür. Bu sebeple gerek devlet gerekse emeklilik şirketlerinin otomatik katılım adına bilgilendirme işlemlerini artırmaları gerekmektedir.

Literatüre katkı sağlaması açısından da bu araştırma ile:

- Aylık gelir ile sistemden ayrılmak isteme arasında,
- Cinsiyet ile sistemde kalıp kalmama konusunda anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlara ve bulgulara göre kuruma yönelik ortaya koyabileceğimiz öneri ise; akademisyenlerin otomatik bireysel emeklilik sistemi ile alakalı olarak daha detaylı bilgilendirilmesi için otomatik bireysel emeklilik kapsamında tercih edilecek olan şirketlerden yardım alınarak bilgilendirilme yapılmasının sağlanmasıdır.

KAYNAKÇA

Kaya, F. (Ed.), (2015), Sigortacılık, İstanbul, Beta Yayıncılık.

Korkmaz, E., (2006), Sosyal Güvenlikte Yeni Yaklaşım: Bireysel Emeklilik, İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 2006-21.

Uyar, H.İ., (2012), Bireysel Emeklilik Sistemi, Ankara, Detay Yayıncılık.

İnneci, A., ‘‘Bireysel Emeklilik Sisteminde Yapılan Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi’’, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 22, S.1, 2013, s. 105-120.

Sezgin, S., Yıldırım, T., ‘‘Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sisteminin Etkinliği’’, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, C.10, S.2, Ağustos 2015, s.123-140.

Özer, Ö., Çınar, E., ‘‘Bir Vakıf Üniversitesi Akademik Personelinin Bireysel Emeklilik Sistemine Bakış Açısının Değerlendirilmesi’’, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.9, S.19, 2012, s. 75-88.

Yıldırım, İ., (2011), ‘‘Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sistemi ve Bireysel Emeklilik’’, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İşletme Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Niğde.

Satır, A., (2008), ‘‘Bireysel Emeklilik Sistemi ve Türkiye’deki Uygulaması’’, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

6740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 10.08.2016 Tarih ve 29812 Sayılı Resmi Gazete.

PwC Türkiye, Bankacılık ve Sermaye Piyasaları Bülteni, 25 Ağustos 2016.

<http://www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/adnangercek/003/>, 09.04.2017 tarihinde alınmıştır.

<http://www.bireyselemeklilikbes.com/bireysel-emeklilikten-ayrilma/>, 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.

<http://eksperymm.com.tr/bireysel-emeklilik-sistemi-otomatik-katilim>, 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.

<http://otomatikbes.info/>, 09 Nisan 2017’de alınmıştır.

<http://www.businessht.com.tr/ekonomi/haber/1332242-bireysel-emeklilik-sistemine-kademeli-gecis>, 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.

<http://finans.mynet.com/haber/detay/ekonomi/bireysel-emeklilikte-otomatik-katilim-donemi/119016/>, 02 Mayıs 2017’de alınmıştır.

<http://www.egm.org.tr/weblink/OKSgostergeler.asp>, 18 Ağustos 2017’de alınmıştır.